

**КРИМСЬКА
ПРАВОЗАХИСНА
ГРУПА**

e-mail: crimeahrg@gmail.com

website: crimeahrg.org

РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ З РЕАГУВАННЯ НА ПАНДЕМІЮ COVID-19 У КРИМУ

(27 КВІТНЯ – 3 ТРАВНЯ 2020 РОКУ)

ЗМІСТ

1. Акти й рішення де-факто органів влади
2. Обмеження пересування через КПВВ й інші обмеження свободи пересування
3. Практика застосування обмежувальних заходів
4. Інформування населення, доступ до необхідних медичних послуг і засобів індивідуального захисту
5. Висновки й рекомендації

КРИМСЬКА ПРАВОЗАХИСНА ГРУПА

На сайті Кримської правозахисної групи ви можете ознайомитися з попередніми результатами моніторингу ситуації з реагування на пандемію COVID-19 в Криму

16-29 березня 2020 року

30 березня — 5 квітня 2020 року

6 — 12 квітня 2020 року

13 — 19 квітня 2020 року

20 — 26 квітня 2020 року

1. АКТИ Й РІШЕННЯ ДЕ-ФАКТО ОРГАНІВ ВЛАДИ

1.1. Уряд РФ

29 квітня уряд РФ розпорядженням № 1170-р запровадив зміни до порядку перетину кордону, й, відповідно, КПВВ з Кримом, на період протидії поширенню COVID-19. Як-от, було визначено вичерпний список близьких родичів, у разі чиєї смерті людина в змозі виїхати з Криму (лише на випадок смерті одного з подружжя, подружжя, батьків, дітей, усиновлювача, усиновленого, опікуна й піклувальника). Крім того, зміни дозволяють одноразово виїхати з РФ і Криму громадянам РФ (включно з нав'язаним громадянством РФ в Крим), котрі мають громадянство іншої країни або документ, що підтверджує постійне проживання за межами РФ.¹

1.2. Крим

29 квітня «очільник» Криму підписав наказ № 124-У², що запроваджує зміни до наказу про режим «підвищеної готовності». Особи, котрі прибувають до Криму з регіонів РФ, де підтверджено випадки COVID-19, зобов'язані заповнювати анкету із наданням персональних даних. Крім того, такі громадяни підписують повідомлення «про перебування в режимі ізоляції в умовах обсерватора», зобов'язуючись забезпечити таку ізоляцію терміном 14 днів з дня прибуття до Криму «для безперервного медичного спостереження та обстеження» за адресою, яку вказує сама людина.

Також зміни передбачають організацію підвезення людей похилого віку й людей з інвалідністю, котрі потребують гемодіалізу; продовжують термін дистанційного навчання до 30 травня. Крім того, триває призупинення пільгового проїзду в громадському транспорті та обмеження на вантажні і пасажирські перевезення до 11 травня.

Цією постановою дозволено роботу косметичних салонів і салонів краси.

30 квітня С. Аксьонов підписав наказ № 130-У³, який велить співробітникам МВС РФ в аеропорту й на залізничних вокзалах вручати громадянам, котрі не мають постійного місця проживання в Кримі, повідомлення з адресою обсерватора, куди цим громадянам потрібно відправитися на 14 днів.

1.3. Севастополь

30 квітня «губернатор» Севастополя видав наказ № 36-УГ⁴ про запровадження змін щодо режиму «підвищеної готовності», за якими відновлюється робота косметичних салонів і салонів краси, стоматологічних клінік, хімчисток, ательє, майстерень з ремонту взуття та комп'ютерів за умови дотримання рекомендацій Росспоживнагляду. Також містянам можна пересуватися містом для відвідування цих об'єктів. Обмеження щодо виходу з дому (лише з причин, зазначених у наказах) були продовжені до 11 травня, а решта обмежень – до 30 травня. На осіб, котрі прибувають до Севастополя з регіонів РФ, поширюється зобов'язання організувати за місцем перебування умови обсерватора.

30 квітня було видано ще один наказ – № 37-УГ⁵, що регулює видачу QR-перепусток через «Портал органів державної влади» для пересування містом, а також скасовує вимогу «самоізоляції» терміном на 14 днів для осіб, котрі прибули в Севастополь у робоче відрядження.

2. ОБМЕЖЕННЯ ПЕРЕСУВАННЯ ЧЕРЕЗ КПВВ Й ІНШІ ОБМЕЖЕННЯ СВОБОДИ ПЕРЕСУВАННЯ

Після ухвалення розпорядження № 1170-р мешканці Криму отримали можливість одноразово виїхати з Криму, посилаючись на норму про наявність у них громадянства України. По цьому деякі кримчани спромоглися перетнути російські КПВВ.

До того, як ці зміни набули чинності, 27 квітня, Олег Софяник, мешканець Севастополя, радянський дисидент, знову вдався до спроби виїхати з Криму через КПВВ «Джанкой». Проте російські прикордонники вдруге відмовили йому у пропуску, пославшись на заборону виїзду громадянам РФ (попри наявність паспорта громадянина РФ).⁶

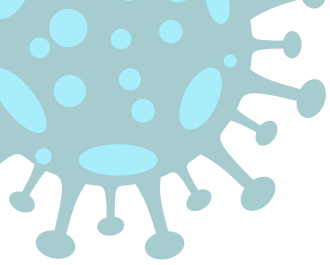
Представник кримського «Росспоживнагляду» заявив, що всіх громадян, котрі прибувають до Криму з «території України», будуть доставляти до місць обсервації під наглядом співробітників поліції.⁷ Як-от, деяких прибулих оселили у клінічному санаторії «Здравниця» в Євпаторії.

На **українських КПВВ** з Кримом продовжують діяти обмеження в'їзду–виїзду, запроваджених КМУ,⁸ відповідно до яких громадяни України можуть виїхати з Криму або в'їхати туди за наявності підстав гуманітарного змісту (незалежно від реєстрації місця проживання). Рішення щодо пропуску через КПВВ за таких підстав ухвалює голова Державної прикордонної служби України.

Після змін у пропуску через російські КПВВ деякі громадяни України з Криму змогли їх перетнути. На українських КПВВ вони (тому що їхнє місце проживання зареєстроване в Кримі) мали засвідчити наявність підстав гуманітарного характеру. Частина таких громадян пропустили через українські КПВВ, утім деяким відмовили, посилаючись на відсутність посвідчення засад гуманітарного характеру.

22 квітня Постановою уряду України № 291 було запроваджено зміни, за якими обсервація в медичних або інших установах для громадян України, котрі виїхали з Криму, може бути замінена іншим заходом. Такі громадяни, котрі надали письмову згоду «на самоізоляцію» з використанням електронного сервісу «Дій вдома», відбувають 14-денну ізоляцію за місцем фактичного проживання. Для цього треба встановити мобільний додаток і виконувати належні інструкції.⁹ З 26 квітня громадяни стали повідомляти про застосування на КПВВ такого альтернативного заходу.

3. ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ ОБМЕЖУВАЛЬНИХ ЗАХОДІВ

1 травня С. Аксьонов заявив, що за добу кількість авіарейсів до Криму зростає у півтора рази.¹⁰ Більшість рейсів прибуває з Москви. Москва (більше 80 000 підтверджених випадків) і Московська область (понад 15 000 підтверджених випадків) є епіцентрами інфікування COVID-19 у РФ. Для порівняння: на всій підконтрольній Україні території зареєстровано 12 331 випадки (4 травня).

Де-факто влада Сімферополя повідомила про запровадження обмеженого водопостачання в районі декількох вулиць у період з 28 квітня до 5 травня. Вода в системі буде лише з 6 до 9 годин зранку й з 18 до 22 годин ввечері.¹¹ Це значно ускладнює дотримання заходів для захисту від COVID-19 для місцевих мешканців. Крім того, «очільниця адміністрації» Сімферополя Олена Проценко заявила, що в місті бракує фахівців для дезінфекції під'їздів багатоквартирних будинків.¹²

За інформацією де-факто влади, понад 500 підприємств Криму подали повідомлення про відновлення роботи з 1 травня та отримали належні дозволи (салони краси та перукарні також).¹³

«Очільник» Криму С. Аксьонов заявив, що всі прибулі на півострів, хто не є власником нерухомості в Криму, будуть розміщуватися до обсерватора терміном на 14 днів.¹⁴ За його словами, тих, хто уникає обсервації, оголошуватимуть у розшук.¹⁵ Втім багато хто з прибулих із Москви володіє нерухомістю в Криму й підлягає лише «самоізоляції».

У Сімферополі було ухвалено рішення зачинити «на карантин» дитячий будинок «Ялинка» разом із співробітниками, щоб уникнути інфікування дітей.¹⁶

У Ялті біля будинку, де мешкає жінка з підтвердженим результатом аналізу на COVID-19, виставили пост МВС для забезпечення подальшого примусового розміщення у стаціонарі з метою лікування. Позаяк жінка відмовилася від госпіталізації, то було подано документи до суду для рішення про примусову госпіталізацію.¹⁷

Де-факто влада Севастополя заявила, що використання масок у громадських місцях міста стане обов'язковим для всіх мешканців.¹⁸

СІЗО та колонії в умовах пандемії

У ФКУ СІЗО-1 ГУФСВП Росії по Ростовській області (Ростов-на-Дону) утримується щонайменше 14 мешканців Криму, котрі позбавлені волі в рамках політично умотивованих кримінальних справ. Адвокати повідомляють, що через «карантинні» заходи відвідування адвокатами своїх підзахисних вельми обмежено. Адвокатам у СІЗО заборонено спілкуватися з підзахисними у кабінетах, їхні зносини відбуваються у приміщенні для побачень з родичами – через скло й телефоном. Таким чином, конфіденційне спілкування та підписання документів підзахисними неможливо. Крім того, це призвело до того, що частина адвокатів не встигає навідати підзахисних через брак місця.

Ернес Аметов, один з тих, хто утримується в цьому СІЗО, повідомив, що передача харчів вкрай обмежена, зокрема, молочні продукти заборонено передавати.¹⁹ Проблеми з продуктами відзначають усі ув'язнені, інформацію від кого змогла отримати КПГ. Внаслідок цього їхнє харчування стало ще менш якісним, що знижує імунітет і провокує загострення наявних захворювань.

Ігноруючи рекомендації Європейського Комітету з запобігання катувань або нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання та Всесвітньої організації охорони здоров'я, стосовно кримчан суди, як і раніше, практикують продовження термінів утримання під вартою. Як-от, Південний окружний військовий суд у Ростові-на-Дону продовжив арешт фігурантам політично умотивованої «справи проти кримських мусульман». Ленур Халілов, Руслан Нагаєв, Руслан Месутов і Ельдар Кантимиров брали участь у цих засіданнях через відеоконференцзв'язок з СІЗО-1 Сімферополя. Їх залишили під вартою до жовтня 2020 року.

Мілітаризація в умовах «карантину»

29 квітня міністр оборони РФ Сергій Шойгу заявив, що робота мобілізаційних комісій має розпочатися з 12 травня.²⁰

У Криму триває підготовка до військового параду до 9 травня. Як-от, у Керчі 28 квітня провели репетицію авіапараду за участю винищувачів і вертольотів.²¹ У прес-службі Південного військового округу ЗС РФ повідомили, що 9 травня в Севастополі та Керчі відбудуться авіапаради.

Відповідальність за порушення обмежень

Де-факто влада повідомляє про притягнення до відповідальності осіб, котрі уникнули розміщення до обсерватора чи не дотримувалися режиму «самоізоляції». Як-от, розшукувалося 5 осіб, котрі вказали вигадану адресу під час в'їзду до Криму, а двох уже притягли до відповідальності за такі дії.²² Також до адміністративної відповідальності було притягнуто жінку, котра приїхала до Криму з підконтрольної Україні території та відмовилася прибути до обсерватора.²³

КПГ продовжує фіксувати випадки перевищення повноважень і необґрунтованого складання протоколів. Наприклад, мешканець Керчі прибув до Слідчого комітету для допиту, проте, доки очікував біля будівлі, на нього було складено протокол за ст. 20.6.1 КпАП РФ за порушення вимог режиму «підвищеної готовності», саме за те, що залишив місце проживання «без поважної причини».²⁴ У Сімферополі аналогічний протокол було складено на безхатка, котрий мешкає на вулиці з 1994 року, а отже, не в змозі перебувати «за місцем проживання».²⁵

Щодо власників гостьового будинку у Сімеїзі була проведена перевірка з метою відкриття кримінальної справи за ст. 238 УК РФ та складений адмінпротокол за ст. 20.6.1 КоАП РФ за фактом надання туристичних послуг – заселення туристів до гостьового будинку.²⁶

За результатами моніторингу КПГ задокументовано, що у квітні в Криму розглянуто щонайменше 1707 адміністративних проваджень за порушення «режиму підвищеної готовності» за статтями 5.35, 6.3 і 20.6.1 КпАП РФ. У рамках цих проваджень ухвалено 1550 постанов про призначення штрафу. Основну частину цих штрафів (1531) ухвалено за ст. 20.6.1 (Невиконання правил поведінки за надзвичайної ситуації або загрози її виникнення), внесеної до КпАП РФ 1 квітня 2020 року для притягнення до відповідальності порушників «режиму підвищеної готовності». Подробиці на сайті КПГ.²⁷

4.ІНФОРМУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ, ДОСТУП ДО НЕОБХІДНИХ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ І ЗАСОБІВ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

За офіційною інформацією де-факто влади, станом на 3 травня було зареєстровано

194

випадки інфікування COVID-19 в Криму²⁸

(105 – в АР Крим і 89 – у Севастополі). Інформація про перший офіційно визнаний випадок захворювання в Криму з'явилася 21 березня.²⁹

За наказом «Міністерства» охорони здоров'я Криму № 1047 від 27.04.2020,³⁰ у Криму організовано 478 ліжок для хворих на COVID-19, зокрема 352 ліжка з киснем.

28 квітня «губернатор» Севастополя повідомив, що штат медичних працівників у місті лише на 30% укомплектовано реаніматологами.³¹

95-річна мешканка Алушти з COVID-19 була не в змозі домогтися госпіталізації. За словами родичів, перший аналіз був негативний, але стан погіршувався. Після різкого погіршення жінку привезли в інфекційну лікарню Алушти, але потім доправили до Сімферополя. У Залізничній лікарні Сімферополя відмовили, тому що лікарню зачинено на режим обсервації. У 7-й міській лікарні Сімферополя також не прийняли, тому що госпіталізують лише з підтвердженням COVID-19. Після цього жінку повернули до Алушти, де після аналізу підтвердився COVID-19, після чого її вдруге доправили до 7-ї міської лікарні Сімферополя.³²

Після підтвердженого випадку COVID-19 інфекційну лікарню Алушти перевели на режим обсервації терміном на 14 днів.³³

У Феодосії було ухвалено рішення про заборону вільного доступу до стаціонарних відділень і амбулаторії міста.³⁴

У пологовому будинку Сімферополя для контактних пацієнтів і співробітників організували перебування в режимі обсервації.³⁵

Деякі з пацієнтів, котрі примусово знаходяться в установах на режимі обсервації, змушені самотійно сплачувати своє перебування. Таке проживання є високовартісним. Пацієнти бідкаються, що не мають коштів для оплати цього.³⁶

Лабораторія «Гемотест» повідомила, що з 28 квітня мешканці Криму зможуть здати у Сімферополі платний тест на COVID-19, вартістю 1700 рублів. Результати, за інформацією лабораторії, будуть готові протягом трьох днів.³⁷

Результати моніторингу КПГ засвідчили, що в Криму доступ до сайту Міністерства реінтеграції тимчасово окупованих територій України заблокований провайдерами щонайменше у 8 населених пунктах, а також кримським провайдером мобільного оператора МТС. У самому українському міністерстві повідомили, що де-факто влада заблокувала ресурс після публікацій про недостатній рівень реагування на пандемію в Криму.

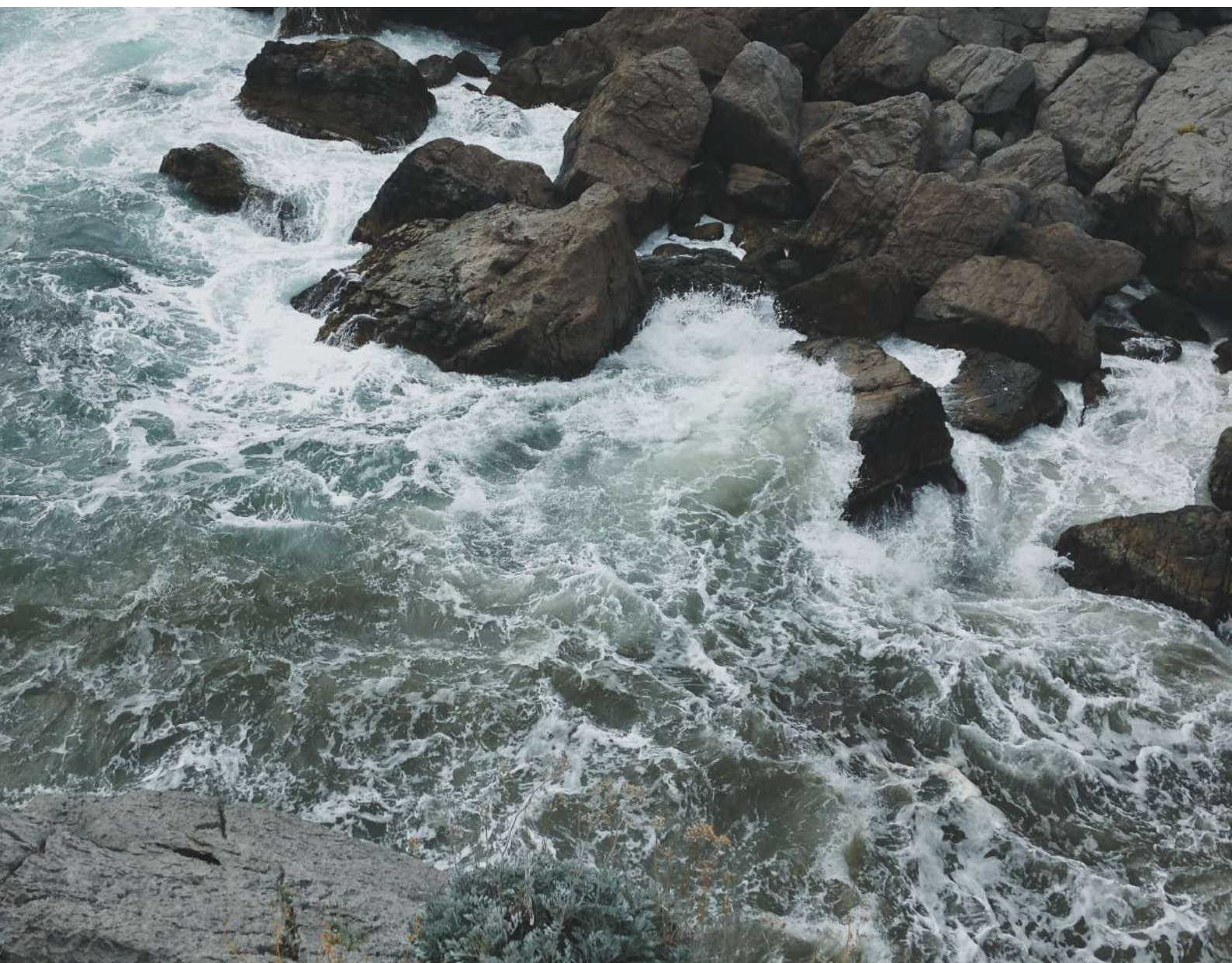
Крім того, у 7 провайдерів з 9 перевірених недоступний також сайт gisanddata.maps.arcgis.com, де опубліковано інтерактивну карту розповсюдження COVID-19 у світі. Російський сайт <https://coronavirus-monitor.info/> зі схожою інформацією недоступний у керченського провайдера Боспортелеком. Детальніше на сайті КПГ.³⁸

5. ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

У Криму продовжує зростати кількість офіційно підтверджених випадків COVID-19, також збільшується і число медичних установ, де виявлено випадки інфікування COVID-19 серед медичних працівників. Як і раніше, залишаються підстави вважати, що офіційні цифри про кількість випадків інфікування COVID-19 не відповідають дійсності. Інформація Центру журналістських розслідувань свідчить також про ймовірне приховуванні фактів інфікування в збройних силах РФ на території Криму.³⁹

Поширенню COVID-19 сприяють авіарейси з Москви, що сьогодні є найбільш інфікованим регіоном у РФ. Через це, а також напередодні травневих свят, до Криму приїжджають мешканці Москви та інших регіонів РФ. Для подальшого запобігання поширенню COVID-19 на півострові російській владі варто обмежувати авіасполучення з Кримом, проте цього не відбувається.

РФ, як і раніше, ігнорує рекомендації міжнародних організацій з питань запобігання спалаху COVID-19 у місцях несвободи. РФ повинна перейти до практики заміни запобіжних заходів альтернативними, не пов'язаними з позбавленням волі, щоб зменшити кількість осіб, котрі перебувають у місцях несвободи, як найбільш вразливої категорії.

Місцеві провайдери безпідставно блокують ресурси з інформацією про COVID-19, обмежуючи доступ до соціально значущої інформації для мешканців Криму. В умовах пандемії COVID-19 недостатнє або необ'єктивне інформування створює загрози для життя і здоров'я мешканців півострова.

У порушення норм міжнародного гуманітарного права РФ здійснює мобілізаційну кампанію в армію РФ і продовжує підготовку до військового параду на території окупованого Криму.

За нормами міжнародного гуманітарного права, РФ є державою, яка окупує. Ст. 56 Конвенції про захист цивільного населення зобов'язує РФ за допомогою всіх наявних у неї засобів забезпечити й підтримувати діяльність санітарних і лікарняних установ і служб, охорону здоров'я та громадську гігієну на окупованій території Криму, що передбачає також профілактичні та превентивні заходи, необхідні для боротьби з поширенням епідемії.

Рекомендації для уряду України:

- * не вводити вичерпний перелік підстав гуманітарного змісту для перетину українських КПВВ з Кримом, зберігши у такий спосіб можливість реагування на непередбачені обставини;
- * інформувати громадян України, котрі не мають реєстрації місця проживання на підконтрольній Україні території, про алгоритм їхніх дій у разі підозри на інфікування COVID-19.
- * здійснювати моніторинг ситуації поширення COVID-19 в Кримі доступними методами, включно з інформацією правозахисних організацій України.

Рекомендації міжнародним організаціям і урядам демократичних країн:

- * за спроможністю, здійснювати моніторинг ситуації поширення COVID-19 в Кримі;
- * не дозволяти РФ використовувати ситуацію з COVID-19 для зняття санкцій, що були запроваджені через окупацію Криму, порушення прав людини й норм міжнародного гуманітарного права.
- * звернутися до РФ з вимогою виконувати рекомендації ООН і Ради Європи щодо запобігання поширення COVID-19 у місцях несвободи Криму.